

 <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2023.413>
УДК 378.016:37.091.12:78:071.4-051

Алла Михалюк

 <https://orcid.org/0000-0003-0452-1260>

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
б-р І. Шамо, 18/2, 02154, м. Київ, Україна
a.mykhaliuk@kubg.edu.ua

Критеріально-рівнева характеристика сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано

***Анотація.** У статті здійснено критеріально-рівневу характеристику сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано, що виступає індикатором досконалої інструментально-виконавської підготовки здобувачів вищої мистецької освіти. Дослідження проведено із застосуванням методів теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу та синтезу, на основі яких було визначено й обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано у закладах вищої освіти. Розкриваються шляхи педагогічного діагностування сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано. Подається характеристика критеріїв та показників сформованості даного феномену. Окреслено рівні сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано, а саме: креативний, компетентний, нормативний, адаптивний. Обґрунтовано методики вимірювання представлених у дослідженні показників сформованості виконавської культури у майбутніх викладачів фортепіано на кожному етапі констатувального експерименту. Умовне визначення критеріїв, показників, рівнів і методів сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано дозволяє оцінити стан досліджуваної якості магістрантів у процесі констатувального експерименту, а також створити надійне підґрунтя для організації подальшої науково-дослідної роботи щодо модернізації шляхів педагогічного супроводу процесом виконавсько-інструментальної підготовки здобувачів вищої мистецької освіти з метою формування у магістрантів виконавської культури.*

***Ключові слова:** виконавська культура; інструментально-виконавська підготовка; діагностика; критерії та показники; рівні; методи дослідження; майбутні викладачі фортепіано.*

Вступ. Проблема якісного виконання фортепіанних творів є однією з найскладніших у сучасній мистецькій освіті, оскільки є суб'єктивною і багатовимірною. Серед важливих об'єктивних факторів, які мають вагомий вплив на створення якісної інтерпретації фортепіанних творів можна назвати технічну майстерність виконавця (володіння віртуозними прийомами, точність і чистота інтонації, динамічна виразність) та музичне розуміння твору (глибоке розуміння структури, гармонії, мелодії, ритміки, стилю, образності твору). До суб'єктивних чинників, від яких залежить якість виконання фортепіанних творів відносять виконавську інтерпретацію – особисте бачення твору, індивідуальний стиль виконання, емоційну передачу змісту твору (Падалка, 2022, с. 3). Висловлені позиції екстраполюються на процес виконавсько-інструментальної підготовки здобувачів вищої мистецької освіти, результатом удосконалення якого має бути не лише підвищення якості виконавської майстерності майбутніх викладачів фортепіано, а й зростання їх особистісної культури. Відтак, існує потреба в подальшій модернізації змісту виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх викладачів фортепіано щодо створення передумов для удосконалення рівня їх виконавської культури. З'ясування обраної проблеми потребує критеріально-рівневої визначеності сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій свідчить про те, що вивченню питання формування виконавської культури присвячено чимало наукових праць, які можна систематизувати за певними напрямленостями: формування виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва (К. Крицький, Є. Куришев), музично-виконавського мислення педагогів (О. Бурська, Н. Мозгальова), професійно-ціннісних орієнтацій (О. Олексюк, О. Плохотнюк, О. Реброва, Н. Свещинська), виконавської майстерності здобувачів освіти (Н. Гуральник, Вей Лімін, Л. Кожевнікова, І. Малашевська, І. Мостова, Г. Саїк, В. Федоришин), індивідуального стилю виконавської діяльності майбутніх фахівців (Г. Падалка, О. Щолокова); виконавської культури майбутніх педагогів-музикантів (О. Андрейко, Л. Гусейнова, Н. Гуральник, Т. Завадська, Н. Згурська, О. Реброва, О. Щолокова, У Лінсян, Ван Бін, Вей Лімін); визначення критеріїв, показників та

рівнів сформованості виконавської культури здобувачів вищої освіти (Ю. Глицун, Н. Косінчєка, Г. Соколова). У запропонованих наукових доробках прослідковується варіативність щодо визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості виконавської культури здобувачів вищої мистецької освіти. Висловлені позиції екстраполуються на процес фахової підготовки студентів закладів вищої освіти, результатом удосконалення якого має стати не лише підвищення якості інструментально-виконавської діяльності майбутніх викладачів фортепіано, а й зростання їх особистісної культури. У зв'язку з цим, спостерігаються посилені вимоги до удосконалення рівня виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано, що потребує перегляду й оновлення змісту, форм та методів навчання майбутніх фахівців.

Мета (завдання) дослідження полягає у визначенні й обґрунтуванні критеріїв, показників та рівнів сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано, у розкритті діагностичних методів щодо вивчення рівня сформованості виконавської культури у майбутніх викладачів фортепіано у процесі інструментально-виконавської підготовки.

Методологія. Дослідження проведено із застосуванням методів теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу та синтезу, що дало змогу окреслити й схарактеризувати критерії, показники та рівні сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано закладів вищої освіти.

Результати. Діагностування є важливим етапом будь-якого педагогічного дослідження, оскільки дозволяє отримати відомості про стан певного педагогічного явища. Це дає можливість виявити проблеми, що потребують вирішення, та розробити ефективні методи їх розв'язання. В довідникових джерелах поняття «критерій» (від грец. criterion – засіб судження, мірило) тлумачать як ознаку, на підвалинах якої формується оцінка будь-якого явища, дії, предмета. Критерії можуть бути об'єктивними, тобто такими, що не залежать від суб'єктивних думок і суджень, або суб'єктивними, тобто такими, що залежать від індивідуальних уподобань, переконань тощо (Гончаренко, 1997, с. 163). Водночас, поняття «показник» означає конкретну ознаку, що характеризує певний аспект об'єкта або явища. Розглядаючи

критерій у ракурсі педагогічного явища чи об'єкта можна визначити декілька чи навіть багато показників. Кожен показник виступає ознакою, яка характеризує певний аспект досліджуваного явища.

В нашому дослідженні виконавська культура майбутніх викладачів фортепіано визначається як інтегрована професійно-особистісна властивість, яка визначає високий ступінь володіння мистецькими знаннями, музично-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями та має свою смислову й логічну компонентну побудову. Беручи до уваги вищезазначені положення та теоретичні узагальнення щодо змістовних характеристик та специфічних особливостей формування виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано, вважаємо за необхідне виділити такі критерії та показники сформованості означеного феномену:

Перший критерій – «ступінь мотивації до виконавської діяльності». Показниками даного критерію визначено «ступінь інтересу до виконавської діяльності», «потреба в самовираженні в процесі виконавської діяльності», «характер ставлення до майбутньої професійної діяльності».

Другий критерій – «міра опанування мистецькими знаннями й педагогічними компетенціями». Представлений критерій визначається за такими показниками: «обсяг музично-історичних та музично-теоретичних знань», «міра поінформованості щодо музично-виконавського репертуару», «глибина опанування віковими особливостями музичного сприймання».

Третій критерій – «якість виконавської інтерпретації». Даний критерій виражається за такими показниками: «рівень розвитку музично-виконавських умінь», «ступінь володіння аналітико-інтерпретаційними вміннями», «ступінь якості художньо-педагогічної комунікації».

Четвертий критерій – «ступінь спроможності до художньо-емоційної виконавської діяльності». Означений критерій визначається відповідно до таких показників: «сформованість досвіду самостійної музично-творчої роботи», «наявність ціннісних орієнтацій у музиці», «ступінь розвитку творчих здібностей».

Виокремлення критеріїв та показників стало підґрунтям для виділення діагностичних характеристик чотирьох рівнів сформованості виконавської культури

майбутніх викладачів фортепіано, а саме: високого, достатнього, задовільного та низького. Висвітлення якісної характеристики сформованості означеної якості за рівнями, потребує з'ясування сутності поняття «рівень». Складність даного терміну полягає в багатоаспектності його тлумачення. Зокрема, в педагогічному трактуванні «рівень» розглядається як складова стандарту і висвітлює загальні положення до рівня підготовки випускників. Водночас термін «рівень» віддзеркалює бачення, що демонструють поточні перспективи студента в опануванні певними знаннями, уміннями й навичками (Енциклопедія освіти, 2021, с. 843).

«Високий» або **«креативний рівень»** сформованості виконавської культури характеризується здатністю студентів виявляти свої індивідуальні творчі можливості у процесі виконавської діяльності. Реципієнти проявляють усталений інтерес до виконавської діяльності, що виражається у систематичній та наполегливій роботі над удосконаленням своєї виконавської майстерності, демонструється в активній концертно-виконавській діяльності, їм властиве ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності. Магістранти володіють ґрунтовними знаннями у музично-історичній та музично-теоретичній сферах, глибоко обізнані щодо особливостей фортепіанного репертуару, зокрема достеменно знають фортепіанний репертуар українських композиторів. Респонденти глибоко розуміють вікові особливості музичного сприймання та вміють їх успішно застосовувати у майбутній виконавсько-педагогічній діяльності. Для респондентів даного рівня властиве блискуче володіння музично-виконавськими та інтерпретаційно-аналітичними вміннями, що особливо яскраво віддзеркалюється у процесі створення виразних художньо-образних інтерпретацій українських фортепіанних творів. Майбутні викладачі фортепіано на високому професійному рівні здатні здійснювати художньо-педагогічну комунікацію, яка виражається у довершеній організації діалогічного спілкування у процесі виконавської діяльності. Реципієнтам, що належать до групи із креативним рівнем сформованості виконавської культури, властива повна незалежність на шляху до створення індивідуальної концепції інтерпретації фортепіанних творів, здатність формувати адекватну самооцінку власному рівню виконавської діяльності й об'єктивно оцінювати рівень інших

виконавців, спроможність створювати яскраво-творчі, художньо обґрунтовані інтерпретації фортепіанних творів.

«Достатній» або «компетентний рівень» сформованості виконавської культури виражається доброю обізнаністю магістрантів у виконавській діяльності. Майбутні фахівці проявляють нестійкий інтерес до виконавської діяльності, вони відзначаються позитивним ставленням до майбутньої професійної діяльності, однак не всі студенти повністю переконані у своєму самовираженні в процесі здійснення майбутньої професійної діяльності. Респонденти, що складають групу із компетентним рівнем сформованості виконавської культури, володіють ґрунтовними музично-історичними та музично-теоретичними знаннями. У процесі аналізу фортепіанного репертуару у студентів проявляються певні утруднення щодо поінформованості у фортепіанних творах вітчизняних композиторів. Майбутні викладачі спроможні застосовувати у педагогічно-виконавській діяльності знання вікових особливостей сприймання музичного мистецтва, але інколи можна спостерігати деяку невпевненість щодо цього. Для магістрантів характерне недосконале володіння музично-виконавськими та інтерпретаційно-аналітичними здатностями, їх варто працювати на удосконаленні виконавської інтерпретації музичних творів. Магістранти в певній мірі володіють здатністю до реалізації художньо-педагогічної комунікації, однак прослідковуються певні неточності в організації діалогічного спілкування в процесі виконання. Респондентам достатнього рівня властиве прагнення до самостійності у створенні індивідуальної інтерпретаторської концепції фортепіанних творів, але зрідка вони потребують допомоги викладача. Реципієнти спроможні давати оцінку власним виконавським досягненням й об'єктивно оцінювати виконавські інтерпретації інших виконавців, але часто через брак професійної компетентності, їм доволі складно це робити. У магістрантів простежується прагнення працювати над побудовою художньо-образної інтерпретації фортепіанних творів, однак в процесі виконання музичні твори не виділяються креативністю і художньою довершеністю.

«Задовільний» або «нормативний рівень» сформованості виконавської культури майбутнього викладача фортепіано відзначається певними усталеними

нормами праці. Реципієнти мають нестійкий інтерес до виконавської діяльності, про це свідчить не систематичність, небажання працювати над удосконаленням своєї виконавської майстерності. Магістрантам властива схильність до майбутньої професійної діяльності, оскільки магістранти в майбутньому невпевнені чи працюватимуть за обраною професією. Діапазон музичних знань здобувачів освіти характеризується обмеженістю і односторонністю. Майбутні викладачі фортепіано, що увійшли до складу групи із нормативним рівнем сформованості виконавської культури відзначаються фрагментарними знаннями щодо виконавського репертуару, тому у них часто можливі певні складнощі у доцільності вибору фортепіанних творів залежно від вікових особливостей музичного сприймання. У магістрантів на задовільному рівні сформовані музично-виконавські вміння. Студенти частково здатні до визначення й відтворення образного змісту фортепіанних творів, що виражається у певній стереотипності та маловираженій художній наповненості фортепіанних творів. У майбутніх фахівців часто помітні труднощі у здійсненні художньо-педагогічної комунікації під час виконавсько-педагогічної роботи. Респонденти даного рівня володіють відносно стійкою системою естетичних ціннісних орієнтацій, проте не здатні до прояву належної ініціативи у процесі створення концепції виконавської інтерпретації фортепіанних творів. У магістрантів помітне прагнення до створення художньо-творчих виконавських інтерпретацій фортепіанних творів, але для цього їм не вистачає професійної грамотності.

«Низький» або *«адаптивний рівень»* сформованості виконавської культури магістрантів характеризується первинним володінням процесом виконавської діяльності. Магістранти, даної групи не здатні до розуміння зв'язку майбутнього професійного успіху із ступенем власної виконавської підготовки. Респонденти відзначаються індіферентністю щодо подальшого удосконалення виконавської майстерності. Майбутні викладачі фортепіано не володіють музично-теоретичними знаннями, не здатні добирати фортепіанний репертуар у відповідності до індивідуальних можливостей учнів. У магістрантів відсутні знання про вікові особливості музичного сприймання. Реципієнти адаптивного рівня сформованості виконавської культури характеризуються частковою сформованістю виконавських

умінь та не спроможності будувати художньо-виконавську концепцію фортепіанних творів. Також у майбутніх фахівців відсутня здатність провадити виконавсько-педагогічну комунікацію. Магістранти з низьким рівнем сформованості виконавської культури не готові здійснювати практично-творчу й виконавсько-педагогічну роботу.

Діагностування наявного рівня сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано варто здійснювати за допомогою емпіричних методів дослідження, відповідно до визначених критеріїв та показників сформованості виконавської культури здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

У філософських джерелах поняття «метод» (від грец. *methodos* – шлях, спосіб пізнання, дослідження, простежування) тлумачать як спосіб досягнення певної мети, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності (Філософія, 2020, с. 159). У педагогічних джерелах методи дослідження – це прийоми, процедури та операції емпіричного і теоретичного пізнання й вивчення явищ педагогічної дійсності. Методи дослідження класифікуються за різними ознаками: за рівнем пізнання – емпіричні й теоретичні; за функціями, які вони здійснюють у пізнанні – методи систематизації, пояснення й прогнозування тощо (Гончаренко, 1997). Зокрема, до емпіричних методів дослідження належать: метод бесіди, анкетування, рейтингу, тестування, аналізу виступів студентів на академічних концертах, експертної оцінки результатів діяльності та опрацювання фактичних матеріалів.

Констатувальний експеримент варто здійснювати у два етапи. *Перший етап* передбачає діагностування рівня сформованості мотиваційно-потребового й когнітивно-інформаційного компонентів виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано. З'ясування у майбутніх фахівців ступеня сформованості мотиваційно-потребового компонента за показниками «наявність інтересу до виконавської діяльності», «потреба у самовираженні в процесі інтерпретаційної діяльності», а також «характер ставлення до майбутньої професії» можна визначити за допомогою методу анкетування. Метод анкетування є одним із засобів письмового (іноді усного) опитування значної кількості студентів за певною схемою – анкетною

або опитувальним листом. Доцільно розробити анонімну анкету у напівзакритій формі, що складається із десяти запитань, де зазначаються кілька варіантів відповідей. Наявність письмових індивідуальних відповідей дозволить скласти об'єктивне уявлення про особистісні мотиваційно-потребові характеристики студентів у виконавсько-педагогічній діяльності, а також спрогнозувати можливості їх подальшого професійного зростання.

Для детального вивчення показника «потреба у самовираженні в процесі виконавської діяльності» варто провести бесіду на тему: «Емоційна стійкість майбутніх викладачів фортепіано». Даний метод допоможе з'ясувати у магістрантів вміння володіти своїми емоційно-вольовими процесами в умовах публічного виступу на сцені, ступінь рішучості й сміливості у своїх виконавських діях, прояви самостійності та ініціативності в досягненні високих результатів виконавської майстерності, що є необхідними психологічними умовами успішності виконавської діяльності майбутніх викладачів фортепіано.

Успішність будь-якої професійної діяльності залежить від адекватності, точності, повноти й глибини відповідної інформаційної основи. Виявлення рівня сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано стосовно другого критерію – ступеня володіння мистецькими знаннями і педагогічними компетенціями, доцільно здійснювати за допомогою методу тестування, до складу якого можна додати питання, що мають певну шкалу значень. В опитувальний лист тестування варто включити запитання, змістове наповнення яких виражає обсяг, глибину та узагальненість знань з циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Методи опитування дають лише приблизну картину сформованості даного феномену, тому що умови проведення таких заходів не передбачають залучення студентів до використання набутих знань, умінь та навичок у виконавсько-педагогічному процесі. Тому потрібно створювати умови, які максимально наближені до реальності, тобто варто провести лабораторний експеримент, який є *другим етапом констатувального дослідження*.

В процесі з'ясування ступеня сформованості третього компонента виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано – операційно-технологічного – за

критерієм «якість виконавського висловлювання», варто використовувати такі форми звітності, як – виступи на академічних концертах, заліки та екзамени. Експериментальним матеріалом для діагностичних завдань можуть слугувати фортепіанні твори різних жанрів та форм: поліфонічні твори; твори великої форми – сонати, варіації; різнохарактерні п'єси; етюди. В процесі оцінювання результатів виконавської діяльності магістрантів варто враховувати такі позиції: технічна досконалість виконуваного твору; стабільність, безпомилковість у виконанні; володіння засобами музично-образної виразності – звуковидобування та інтонування, темпо-ритмічні та динамічні характеристики виконавства; яскравість та адекватність розкриття художнього образу твору; виконавська стійкість.

Виявлення міри здатності до художньо-педагогічної комунікації у майбутніх фахівців варто проводити в процесі виконання творчого завдання у вигляді письмового складання виконавсько-педагогічної анотації музичних творів з власного репертуару (на вибір магістранта). Основними вимогами до виконання даного завдання є: правильність жанрово-стильової характеристики музичного твору; взаємозумовленість емоційно-образного змісту твору й стилевідповідних виразально-технічних прийомів виконання; вміння передбачати можливі труднощі в процесі роботи над музичним твором й віднаходити шляхи їх подолання; творчий підхід до досягнення авторського задуму; педагогічно обґрунтовані рекомендації щодо виконавської інтерпретації твору.

Діагностування стану сформованості четвертого структурного компоненту виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано – творчо-діяльнісного – варто проводити за допомогою творчих завдань. Зокрема, в процесі вивчення наявності досвіду самостійної музично-пошукової діяльності у студентів доцільно використовувати творче завдання «Музичний редактор». Для цього магістрантам пропонуються зразки фортепіанних творів різних жанрово-стильових напрямків, де немає жодних редакторських позначень, тобто «*ur text*». Завдання студентів – збагатити його усіма необхідними засобами виразності, які б стали підґрунтям у розкритті композиторської ідеї. Оцінювання результатів даного завдання повинно здійснюватися за такими критеріями, як грамотність підбору аплікатури до даного

твору, відповідність темпо-ритмічних, агогічних та динамічних характеристик, правильність артикуляційних штрихів, доцільність технічних прийомів педалізації, рівень виконавського показу твору (читання з аркуша).

Діагностику сформованості ціннісних орієнтацій у сфері музики слід здійснювати в процесі творчого завдання з добору навчально-виконавського репертуару відповідно до характеристики студента. Для цього кожному учаснику даного завдання пропонується психолого-педагогічна характеристика уявного студента та на її основі учасники повинні підібрати навчально-виконавський репертуар, до складу якого входять: поліфонічний твір, твір великої форми (варіаційний цикл, перша або друга й третя частини сонати, рондо), три різнохарактерні п'єси, а також репертуар для ескізного вивчення – два різнохарактерних твори або уривки творів (перекладення симфонічної, інструментальної, оперної, вокально-хорової, народної музики). Оцінювання даного завдання варто здійснювати за такими критеріями: врахування індивідуальних особливостей студента; художня яскравість репертуару; жанрово-стильова різноманітність репертуару; сприяння технічно-виконавському розвитку; розширення художньо-естетичного кругозору студента.

Для з'ясування рівня розвитку творчих здібностей у магістрантів можна провести творчий конкурс на краще виконання самостійно вивченого музичного твору, будь-якого жанру і стилю. Магістранти повинні самостійно підібрати музичний твір, досконало вивчити його й продемонструвати художньо-виконавську інтерпретацію перед журі, до складу якого входять викладачі профільних кафедр. Виконавські інтерпретації магістрантів оцінюються журі за такими вимогами: відповідність музичного твору запропонованій темі, використання творчого підходу у виборі оригінального твору, досконалість виконавсько-технічного показу твору, оригінальність художньо-образного трактування, яскравість вираження творчості інтерпретатора.

Висновки. Таким чином, виконавська культура майбутніх викладачів фортепіано, що визначається інтегрованою професійно-особистісною властивістю, що позначає високий рівень опанування мистецькими знаннями,

інтерпретаційно-виконавськими вміннями, педагогічними компетенціями має свою смислову й логічну компонентну побудову. Умовне визначення критеріїв, показників, рівнів і методів сформованості виконавської культури майбутніх викладачів фортепіано дозволяє оцінити стан досліджуваної якості магістрантів на діагностичному етапі педагогічного експерименту, а також закладає надійне підґрунтя для здійснення подальшої науково-дослідної роботи щодо модернізації шляхів педагогічного супроводу процесом виконавсько-інструментальної підготовки здобувачів вищої мистецької освіти з метою формування у них виконавської культури.

Перспективи подальших досліджень. Майбутні напрями дослідження передбачають проведення діагностики сформованості виконавської культури магістрантів музичного мистецтва у процесі інструментально-виконавської підготовки.

Список використаної літератури

- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 373 с.
- Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кремень, 2-е видання, доповнене і перероблене. К. : Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
- Лаврентьєва Г.П., Шипкіна М.П. Методичні рекомендації з організації та проведення науково-педагогічного експерименту : К. : ПТЗН, 2007. 74 с.
- Михалюк А. М. Модернізація інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. Кропивницький : РВВ ЦДПУ імені В.Винниченка, 2021. Випуск 193. С. 129–133. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-197-129-133>.
- Падалка Г.М. Трансфесійна підготовка фахівців у системі вищої мистецької освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. 2022. Випуск 28. С. 3–7 <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2022.28.01>.
- Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с.
- Вей Лімін. Іntenціонально-рефлексивний підхід до творчої самореалізації магістрантів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2023. Вип. 29. С. 92–99. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.12>
- Starko V., Azhnov V., Dzhevaha H., Hurbanska A. and Mykhaliuk A. Information Technologies in Education : Current Realities and Development Trends. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol 22, No 3. P. 547–552. WoS. DOI: 10.22937/IJCSNS.2022.22.3.70
- Saienko V., Zabiia I., Potikha O., Riabinina O., Mykhaliuk A. Information Society: Educational Trends and Technical Aspects of Formation (EU Experience). *Theory of Higher Education Theory and Practice*. 2023. Vol 23. P. (11) 231–239. Scopus. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v23i11.6232>

References

- Goncharenko S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv : Lybid, 373 p. (ukr).
- Entsyklopediia osvity. (2021). [Encyclopaedia of Education] / za red. V. H. Kremen, 2-e vydannia, dopovnene i pereroblene. Kyiv. : Yurinkom Inter, 1144 p. (ukr).
- Lavrentieva H.P., Shypkina M.P. (2007). *Metodychni rekomendatsii z orhanizatsii ta provedennia naukovo-pedahohichnoho eksperymentu*. [Methodological recommendations for organising and conducting a scientific and pedagogical experiment]. Kyiv. : PTZN, 2007. 74 p. (ukr).
- Mykhaliuk A. M. (2021). *Modernizatsiia instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva* [Modernisation of instrumental and performance training of future music teachers]. *Naukovi zapysky. Seriia «Pedahohichni nauky»*. Kropyvnytskyi : RVV TSDPU imeni V.Vynnychenka. Vypusk 193. S. 129–133. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-197-129-133>. (ukr).
- Padalka H.M. (2022). *Transfesiina pidhotovka fakhivtsiv u systemi vyshchoi mystetskoï osvity*. [Transfer training of specialists in the system of higher art education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 14: Teoriia i metodyka mystetskoï osvity*. Vypusk 28. P. 3–7. (ukr).
- Filosofiia: slovnyk terminiv ta personalii. (2020). [Philosophy : a glossary of terms and personalities]. / V. S. Blikhar, M. A. Kozlovets, L. V. Horokhova, V. V. Fedorenko, V. O. Fedorenko. Kyiv : KVITS. 274 p. (ukr).
- Vei Limin. *Intentsionalno-refleksyvnyi pidkhid do tvorchoi samorealizatsii mahistrantiv muzychnoho mystetstva*. [An intentional and reflective approach to the creative self-realisation of master students of musical art]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 14 : Teoriia i metodyka mystetskoï osvity*. 2023. Vyp. 29. P. 92–99. (ukr).
- Starko V., Azhnov V., Dzhevaha H., Hurbanska A. and Mykhaliuk A. (2022). *Information Technologies in Education : Current Realities and Development Trends*. *International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol 22, No 3. P. 547–552. WoS. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.3.70>. (eng).
- Saienko V., Zabiaka I., Potikha O., Riabinina O., Mykhaliuk A. (2023). *Information Society: Educational Trends and Technical Aspects of Formation (EU Experience)*. *Theory of Higher Education Theory and Practice*. Vol 23. P. (11) 231–239. Scopus. <https://doi.org/10.33423/jhetp.v23i11.6232>. (eng).

Criterion-Level Characteristics of the Formation of the Performing Culture of Future Piano Teachers

Alla Mykhaliuk, PhD in Pedagogical Sciences, Assistant Professor of Department of Education and Psychological and Pedagogical Sciences Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 I. Shamo b., 02154, Kyiv, Ukraine, a.mykhaliuk@kubg.edu.ua

Abstracts. *The article presents a criterion-level characteristic of the formation of the performance culture of future piano teachers, which is an indicator of the perfect instrumental and performance training of applicants to higher artistic education. The research was conducted using the methods of theoretical generalisation, comparative analysis and synthesis, on the basis of which the criteria, indicators and levels of formation of the performing culture of future piano teachers at higher educational institutions were identified and substantiated. The ways of pedagogical diagnostics of the formation of the performing culture of future piano teachers are revealed. Criteria and*

indicators of this phenomenon are described. The levels of formation of the performing culture of future piano teachers are outlined, namely: creative, competent, normative, adaptive. The methods of measuring the indicators of the formation of the performing culture of future piano teachers at each stage of the confirmatory experiment presented in the study are substantiated. The conditional definition of the criteria, indicators, levels and methods of the formation of the performing culture of future piano teachers allows to assess the state of the studied quality of master students in the process of the confirmatory experiment, as well as to create a reliable basis for the organisation of further research work on the modernisation of the ways of pedagogical support in the process of performing and instrumental training of applicants to higher art education in order to form the performing culture of master students.

Keywords: *performance culture; instrumental and performance training; diagnostics; criteria and indicators; levels; research methods; future piano teachers.*

Стаття надійшла до редакції: 04.09.2023

Прийнято до друку: 27.12.2023